Lapsi ei ole säästökohde – Vetoomus Siikalatvan alakoulujen säilyttämisen puolesta

“Kunta turvaa perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön.” Näin todetaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton nettisivulla artikkelissa nimeltä “8 askelta kohti lapsiystävällistä kuntaa”. Yhdistyksemme hallituksen jäsenet haluavat ilmaista huolensa kunnan päättäjien uusista suunnitelmista alakoulun järjestämiseen liittyen. Kuvitelkaa tilanne: Yksittäinen lapsi joutuu riepotelluksi koulusta toiseen koko alakoulutaipaleensa ajan. Aloittamaan aina alusta, kahden vuoden välein. Tähän te päättäjät olette pakottamassa kaikkia tämän kunnan lapsia. Tämä ehdotus on järjetön.

Suomen perusopetuslaissa (3a§) todetaan, että perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lisäksi mainitaan, että opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat asutuksen ja koulujen välillä ovat mahdollisimman turvalliset ja lyhyet (6§). Näistä kumpikaan laki ei toteudu uudessa suunnitelmassa.

Laajan kuntamme alueella tämä uusi malli tarkoittaisi sitä, että hyvin pienten lasten koulumatkat pidentyisivät kohtuuttomiksi. Tämä loogisesti vähentää lasten vapaa-aikaa, lepoa ja jo nyt olemattomia harrastusmahdollisuuksia. Pitkät kuljetukset herättivät suuresti keskustelua myös yläkoulun järjestämistä pohdittaessa, joten lienee selvää, että myös alakoululaisten mahdolliset koulukuljetukset lisäävät selkeästi kunnan omia kustannuksia ja kuormittavat myös ympäristöä.

Viime aikojen sivistyspalveluiden päätökset ovat vain heikentäneet lapsiperheiden asemaa tässä kunnassa. Ensin päätettiin kunnan varhaiskasvatuksen vuorohoidon keskittämisestä, joka itsessään heikentää kunnan perheenäitien ja -isien työllistymismahdollisuuksia. Tämän jälkeen saimme kuulla myös alakoulujen keskittämissuunnitelmasta, jonka vuoksi lapset kävisivät kuuden vuoden alakoulutaipaleensa kolmella eri kylällä. Kouluverkon epäluotettavat päätökset herättävät laajasti keskustelua lapsiperheiden keskuudessa kunnasta pois muuttamisesta. Näin päättäjät tarjoavat kuntalaisille menolippuja vehreämmille laitumille: kuntiin, jotka tarjoavat lapsille pysyviä opintopolkuja, harrastusmahdollisuuksia ja palveluita. Mikä meitä enää Siikalatvalla pitää, ellei houkutteleva kasvuympäristö lapsille?

Kunta itse linjaa talousarviossaan, että kunnan merkittävimpiä strategisia riskejä on kunnan veto- ja pitovoiman riittävyys. Ymmärrämme kaikki, että jos kylässä ei ole pysyvää alakoulua, se menettää vetovoimansa nuorten perheiden silmissä. Tämä taas heikentää koko kunnan elinvoimaa ja veropohjaa. Kunta, joka pirstoo lasten koulupolut, ei houkuttele uusia asukkaita.

Pohjois-Amerikkalaisessa tutkimuksessa todetaan, että koulua vaihdettaessa alakouluiässä vaikutus näkyy erityisesti erityisopetuksen piirissä olevien lasten luku- ja matemaattisissa aineissa negatiivisesti. Näiden vaikutusten todettiin myös olevan valitettavan pitkäaikaisia. Tuleva alakoulujen järjestämissuunnitelma katkaisee Siikalatvan alakoululaisten opintojen jatkuvuuden. Tämä luo pahimmillaan oppilaille oppimisaukkoja. Huoli kuuluu myös suoraan kunnan opettajien taholta. Opettajat eivät suunnitelman toteutuessa enää tunne oppilaitaan.
Koulunkäynti ja kouluyhteisö tuovat lapselle turvaa ja tasapainoa. Tuttu opettaja tai koulun

muu työntekijä tai pysyvä koulukaveri voi olla juuri se henkilö, jolle lapsi uskaltaa kertoa huolistaan. Yhdysvaltalaisessa NICHD-suurtutkimuksessa painotetaan, että pysyvä ja ennakoitava ympäristö sekä vakaa suhde turvallisiin aikuisiin ja tuttuihin koulukavereihin toimivat lapselle turvasatamana. Jatkuva koulun ja/tai opettajan vaihtuminen on tutkimuksen mukaan suoraan yhteydessä lapsen lisääntyneisiin käytösongelmiin ja turvattomuuteen.

Kevään loppupuolella eräs vanhempi sai vihdoin kuulla lapsensa uskaltaneen mennä ensimmäistä kertaa ikinä päiväkotiryhmänsä aikuisen syliin. Lapsi oli ollut samassa ryhmässä jo kaksi vuotta. Meidän alueen vanhempien huoli alakoululaisten tulevasta arjesta on todellinen. Kuinka tällainen tuiki-tavallinen lapsi voi luoda luottamuksellisen suhteen opettajaansa alati muuttuvassa sosiaalisessa ympäristössä? Joka vuosi uudet oppilaat ympärillä, tiheään vaihtuva koulurakennus ja uudet, vieraat opettajat. Tämä voi altistaa lapsen yksinäisyyden tunteelle ja sosiaaliselle stressille.

Uusi malli asettaa siikalatvalaiset perheet mahdottomaan tilanteeseen, jossa saman perheen lapset käyvät alakoulua eri kylillä. Sisarusten koulupäivien pituudet voivat eriytyä, ja vanhempien logistinen taakka kasvaa kohtuuttomaksi. Myös sisarusten toisilleen tarjoama psyykkinen ja sosiaalinen tuki puuttuu. Näin yhteisöllisyys ja lopulta perheiden yhteinen aika vähenevät.

Tämä on Meidän kuntamme. Ymmärrämme kunnan taloudelliset paineet ja tarpeen sopeuttaa toimintaa. Ratkaisu ei kuitenkaan saa olla lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin kustannuksella tehty kokeilu, jollaisesta ei ole osoittaa positiivisia tutkimustuloksia. Toivomme jatkossa avointa vuoropuhelua kuntalaisten kanssa parempien vaihtoehtojen löytämiseksi. Te päättäjät olette huomanneet, että kouluverkkoasia kuohuttaa ja repii kuntaa. Alakouluasiassa kuntalaiset ovat kuitenkin yhtä mieltä. Myös me, Rantsilan MLL:n hallituksen jäsenet, vetoamme kuntamme päättäjiin: Lapset ansaitsevat työrauhan ja turvallisen lapsuuden. Älkää tehkö Meidän lastemme arjesta kiertolaiselämää.

Mannerheimin lastensuojeluliiton Rantsilan yhdistys